

Првэзэ КОММУНИСТ

В Л К С М

Маробком

дэн

Горком

орган

„РСФСР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЫМ“ УТВЭРДИТЛЫМЭ НЭРГЭН

XVI созыв Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет IV Сессийн пунчалжэ

Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет пунчалэш:

„Российский Советский Федеративный Социалистический Республик Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэным“ утвэрдитлаш.

Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет Председатэль М. КАЛИНИН.

Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет Сэкретарь олмэш

ВЦИК Президиум члэн А. АРТЬУХИНА.

Моско, Кремль. 1938 ий 16 февраль.

РСФСР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТЫШ САИЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЫЭ

I глава

Избирательнэ систэмэ

1 статья. РСФСР Конституцийн 138 статьяжэ нэгызэш, РСФСР Вэрховный Совэтыш депутат-шамычым всэобшо, тёр да вик сайлымаш права нэгызэш, тайнэ голосованьэ дэнэ избиратель-шамыч сайлат.

2 статья. РСФСР Конституцийн 139 статьяжэ нэгызэш депутат-шамычым сайлымаш всэобшо улыт: могай расэ дэн национальность гыч улмыштым, вэра кучымыштым, образовательнэ цэнзыштым, ик вэрыштэ илымыштым, социальнэ шотышто могай гыч лкмыштым, имущественнэ положэныштым да ожнысо пашаштым ончыдэ,—ушдымо да сайлымаш праваштым суд дэнэ лишитлэн судитлымэ-шамыч дэч молышт,—РСФСР-ын 18 ийым шуктышо чыла гражданышт РСФСР Вэрховный Совэтыш депутат-шамыч сай-

лымаштэ участвоватлаш да сайлалтшэ лийаш праван улыт.

3 статья. РСФСР Конституцийн 140 статьяжэ нэгызэш депутат-шамычым сайлымаш тёр улыт: кажнэ гражданинын ик йукшб уло; сайлымаштэ чыла гражданин-шамыч тёр основаньэ дэнэ участвоватлат.

4 статья. РСФСР Конституцийн 141 статьяжэ нэгызэш удрамаш-шамыч пёрйэн дэнэ тёррак сайлаш да сайлалтшэ лийаш праван улыт.

5 статья. РСФСР Конституцийн 142 статьяжэ нэгызэш Йошкар Армий радамаштэ улшо гражданин-шамыч моло гражданин-шамыч дэнэ тёррак сайлаш да сайлалтшэ лийаш праван улыт.

6 статья. РСФСР Конституцийн 146 статьяжэ нэгызэш сайлымэ годым кандидат-шамыч избирательнэ округ йёда выставля-

альэ войсковой сойэдиньэныштэ аралалтэш.

16 статья. Избиратель-шамыч списком увэртарымэ да сайлымэ кэчэ коклаштэ избиратель шкэ илымэ вэржым вашталтымэ годым соотвэстувуйшо шэмэр депутат-шамыч Совет тудлан Центральнэ избирательнэ комиссий установитлымэ форман „голосоватлаш правалан удостоверэным“ пуа да избиратель-шамыч спискыштэ „кайэн“ манын палэмда. Эрэк альэ ик жаплан илымэ у вэр пунктышто избиратель личность удостоверэным да тугак „голосоватлаш правалан удостоверэным“ ончыктымэкшэ избиратель-шамыч спискыш пурталтэш.

17 статья. Избиратель-шамыч спискыштэ йонгылыш улмо нэргэн (спискыш пуртыдымаш, спискэ гыч лукмаш, фамилийым, лумым, ача лумым йонгылыш возымаш, избирательнэ права дэч лишитлымэ йэн-шамычым спискыш йонгылыш пуртымаш) зайавлэньэ списком публиковатлышэ шэмэр депутат-шамыч Советыш пуалтэш.

18 статья. Избиратель-шамыч спискыштэ йонгылыш улмо нэргэн кажнэ зайавлэным шэмэр депутат-шамыч Советын исполнительный комитетшэ кум кэчэ жапыштэ ончаш обэзан.

19 статья. Избиратель-шамыч спискыштэ йонгылыш нэргэн зайавлэным ончымэк, шэмэр депутат-шамыч Советын исполнительный комитетшэ йа избиратель-шамыч спискыш күлэш тёрлатымашым пурташ, йа зайавительлан тудын зайавлэнымым мо вэрч шуктыдымо нэргэн возымо справкым пуаш обэзан; шэмэр депутат-шамыч Советын пунчалжэ дэнэ кэшдыдымо годым, зайавитель калык судыш вуйшиймашым пуэн кэртэш.

20 статья. Калык суд кум кэчэ жапыштэ, зайавительным да Советын представительным үжыктэн, спискыштэ йонгылыш нэргэн вуйшиймашым виш судэбнэ засэда-нынштэ ончаш да шкэ рэшэныжым зайавительланат, тугак Советланат тунамак увэртараш обэзан. Калык судын рэшэныжэ оковчательнэ.

II глава

Избиратель-шамыч спискэ

7 статья. Олалаштэ избиратель-шамыч списком шэмэр депутат-шамычын ола Советышт, а районлан шлалтшэ олалаштэ—район Совет, йалысэ вэрлаштэ—йал (станце, йал, хутор, аул) шэмэр депутат-шамыч Совет ыштат.

8 статья. Избиратель-шамыч спискыш избирательнэ праван да списком составлятлымэ годым тидэ Совет тэриторийыштэ илышэ, (эрэк альэ жаплан), сайлымэ кэчылан 18 ийыш шушо чыла гражданин пурталтэш.

9 статья. Суд приговор почэш избирательнэ права дэч лишитлымэ йэн-шамыч—приговорышто избирательнэ права дэч лишитлаш ончыктымэ срок мучкылан,—тугак закон ончыктымэ порьадкэ дэнэ ушдымылан шотлымэ йэн-шамыч избиратель-шамыч спискыш огыт пурталт.

10 статья. Избиратель-шамыч спискэ кажнэ избирательнэ участкэ йёда алфавитнэ порьадкэ дэнэ, избирательнын фамилийым, лумжым, ача лумжым, ийготшым да илымэ вэржым ончыктэн ышталтэш да шэмэр депутат-шамыч Советын председатэль дэн сэкретарьжэ кидым пыштат.

11 статья. Избиратель-шамыч гыч иктат ик избиратель-шамыч спискэ дэч утыш пурталт ок кэрт.

12 статья. Воинский часть дэн войсковой сойэдиньэныштэ шогышо избиратель-шамыч списком командованьэ ышта да командир дэн войэннэ комиссар кидым пыштат. Чыла моло войэннэ служыш-шамычым избиратель-шамыч спискыш нунын илымэ вэрыштэ улшо соотвэстувуйшо шэмэр депутат-шамыч Совет пурта.

13 статья. Больницэ, родильнэ пёрт, санаторий да моло лэчэбнэ учрэдэньэ пэлэн ыштымэ избирательнэ участкыласэ избиратель-шамыч спискэ чэрлэ гражданин-шамычланат, тугак сайлымаш кэчын дэжурстышто улшо медицинский персоналланат составлятлатэш.

Скарлатинозно дэн дифтэрийнэ отдэлыньылаштэ улшо чэрлэ-шамыч сайлымаштэ участвоватлэн огыт кэрт.

14 статья. Сайлымаш дэч 30 кэчэ ончыч шэмэр депутат-шамыч Совет избиратель-шамыч списком чылалан ужаш луктын сака альэ тидэ списком палэн шогаш Совет пёртэш избиратель-шамычлан йбным обэспэчитла.

15 статья. Избиратель-шамыч спискыш подлинникшэ соотвэстувэньэ шэмэр депутат-шамыч Советыштэ да воинский частыштэ

III глава

РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлышашлан избирательнэ округ-шамыч

21 статья. РСФСР Конституцийн 25 статьяжэ нэгызэш РСФСР Вэрховный Совет избирательнэ округ йёда РСФСР гражданин-шамыч дэнэ сайлалтэш.

22 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан избирательнэ округ тыгай принцип дэнэ ышталтэш: округлан—150.000 йэнг. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан кажнэ избирательнэ округ ик депутатым колта.

23 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан избирательнэ округ-шамыч образоватлым РСФСР Вэрховный Совет Президиум ышта.

24 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан избирательнэ округ-шамыч списком РСФСР Вэрховный Совет Президиум сайлымаш кэчым назначатлымэ дэнэ ик жапыштак публиковатла.

IV глава

Избирательнэ участкэ-шамыч

25 статья. Избирательнэ буллэ-тэным налаш да йукым шотлаш РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан избирательнэ округлашкэ пурышо ола дэн район-шамыч тэриторий избирательнэ участкэ-шамычлан ужашлалтэш.

26 статья. Избирательнэ участкэ-шамыч образоватлым ола-лаштэ шэмэр депутат ола Совет-шамыч, районлан ужашлымэ ола-лаштэ—шэмэр депутат район Совет шамыч, йал вэрлаштэ—шэмэр депутат район Совет-шамыч ыштат.

27 статья. Избирательнэ участкэ-шамыч образоватлымаш сайлымаш дэч 45 кэчэ ончыч—тидлэч варах коддэ ышталтыт.

28 статья. 2.000 йэнг дэч шуко огыл шотлышо йал совет тэриторий, правил сэмын, ик избирательнэ участкэ лийэш; 500 гыч, но 2.000 дэч шуко огыл йэнгым шотлышо кажнэ стабныштэ, йалыштэ, аулышто посна избирательнэ участкэ организоватлатэш.

(Умбажэ 2-шо могырышто).

РСФСР ВЭРХОВНЫИ СОВЭТЫШ САИЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ

УМБАКЫЖЭ

500 йэн дэч шагал, но 300 йэн дэч улкэ огыл йэган йаллаштэ альэ йал-шамыч группышто, тугай йал-шамычын избирательнэ участкэ центр мартэ растойанышт 10 километрм вонча гын, посна избирательнэ участкым образоватлаш лийэш.

29 статья. Торасэ сэвэрнэ дэн восточно районлаштэ, кушто утларакшэ тыгыдэ йалла улыт, 100 йэн дэч шагал огыл йэган избирательнэ участкым организаватлаш лийэш.

Сэвэрын национальнэ округшо-шамычлан, тугак горный дэн ко-чэвой район-шамычлан РСФСР Вэрховный Совет Президиумын разрэшэньжэ дэнэ 100 йэн дэч шагал, тугэ гынат, 50 йэн дэч улкэ огыл йэган избирательнэ участкым организаватлаш лийэш.

30 статья. 2.000 дэч утла йэнгым шотлышо ола, пашазэ посьолок, тугак сэла шамыч да йал совет территория избирательнэ участкэ-шамычлан 1.500—2.500 йэнглан ик избирательнэ участкэ расчот дэнэ ужашалалтыт.

31 статья. Воинский часть да войсковой сойэдиньэнь-шамыч 50 дэч шагал огыл да 1.500 дэч утла огыл избирательнэ посна участкэ-шамычым ыштат, нуно частын альэ войсковой сойэдиньэньн шогымо верыштэ улшо избирательнэ округыш пурат.

V глава

Избирательнэ комиссий-шамыч

34 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Центральнэ избирательнэ комиссий общэ-ствэннэ организаций да шэмэр-шамыч общэствэ представитель-шамыч гыч ышталтэш да тудым РСФСР Вэрховный Совет Президиум сайлымаш кэчым публиковатлымэ дэнэ ик канаштэ утвэрдитла.

35 статья. Центральнэ избирательнэ комиссий тыгай состав дэнэ образоватлаштэ: председатэль, прэдседатэлын заместитэльжэ, сэкратарь да 12 члэн.

36 статья. Центральнэ избирательнэ комиссий:

а) РСФСР территория мучко сайлымаш каймэ годым „РСФСР Вэрховный Советыш сайлымэ нэргэр Положэньн“ нэуклонно шуктымэм эскэра;

б) избирательнэ комиссий-шамычын йонгылыш ыштымышт нэргэн вуйшиймашым онча да вуйшиймаш почэш окончательнэ рэшэньм луктэш;

в) пэчатэ да избирательнэ йашлык образэцым, „голосоватлаш правалан удостоверэньэ“ формым, избирательнэ бюллетэнь да нунылан конверт формо дэн тусым, избиратель-шамыч спискэ формым, йук шотлаш протокол формым, сайлалтмэ нэргэн удостоверэньэ формым установитла;

г) РСФСР Вэрховный Советыш сайлымэ депутат-шамычым регистроватла;

д) РСФСР Вэрховный Совет мандатнэ комиссийлан сайлымаш шотышто делопроизводством сдатла.

37 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан кажнэ округышто РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий ышталтэш.

38 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий-шамыч общэствэннэ организаций дэн шэмэр-

32 статья. 50 дэч шагал огыл избирательнэ больницы, родильнэ пёрт, санаторий, инвалид пёрт-шамыч пэлэн посна избирательнэ участкэ-шамыч образоватлаштыт.

Ик мынгар корпусан больницылаштэ нунын коклаштэ кажныштыжэ 50 дэч шагал огыл избирательнэ улман посна корпуслаштэ избирательнэ участкым образоватлаш лийэш.

Посна избирательнэ участкым организаватлымэ больницылаштэ да моло лэчэбнэ учрэдэньнэлаштэ избирательнэ бюллетэньнэ больницы дэн лэчэбнэ учрэдэньнэлаштак избирательнэ комиссийн ойормо члэнжэ-шамыч дэнэ приматлымаш лийын кэртэш. Тидэ случайлаштэ больницы-шамыч посна избирательнэ йашык дэнэ снабжатлаштыт.

33 статья. Сайлымаш кэчын ийын коштмаштэ улшо 25 дэч шагал огыл избирательнэ суда-шамыч судна приписатлымэ верысэ избирательнэ округыш пурышо посна избирательнэ участкэ лийын кэртэ.

Сайлымаш кэчын корнышто улшо дальний слэдованьян пассажирский пойэздлаштэ „голосоватлаш правалан удостоверэньэ“ улшан пассажир-избиратель-шамыч дэч бюллетэньнэ налашлан избирательнэ участкэ-шамыч образоватлаштыт.

39 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий тыгай состав дэнэ образоватлаштэ: прэдседатэль, прэдседатэлын заместитэльжэ, сэкратарь да 8 члэн.

40 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий:

а) соотвэстувуйущий шэмэр депутат-шамыч Совет исполнитэльный комитэт-шамычын избирательнэ участкым жапыштэ организаватлымыштым эскэра;

б) избирательнэ участкэ шамычын порьадковий номэрыштым установитла;

в) избиратель-шамыч спискым жапыштэ ыштымым да чыла калыклан палыктэн шуктымэм эскэра;

г) РСФСР Конституцийн да „РСФСР Вэрховный Советыш сайлымэ нэргэн Положэньн“ трэбованьжым шуктэн, РСФСР Вэрховный Совет депутатыш выставитлымэ кандидат шамычым регистроватла;

д) участковый избирательнэ комиссий-шамычым установитлымэ форман избирательнэ бюллетэнь да конверт-шамыч дэнэ снабжатла;

е) йукым шотла да округышто сайлымын результатшым установитла;

ж) сайлымэ шотышто делопроизводством Центральнэ избирательнэ комиссийн пуа;

з) сайлалтшэ депутатлан сайлалтмэ нэргэн удостоверэньнэ пуа.

41 статья. Участковый избирательнэ комиссий-шамыч общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ представитель-шамыч гыч

ышталтыт да нуным олалаштэ шэмэр депутат-шамыч ола Совет, районлан ужашалтшэ олаштэ—шэмэр депутат район Совет-шамыч, йал вэрлаштэ—шэмэр депутат район Совет-шамыч сайлымаш дэч 40 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ утвэрдитлат.

42 статья. Участковый избирательнэ комиссий тыгай состав дэнэ образоватлаштэ: прэдседатэль, прэдседатэлын заместитэльжэ, сэкратарь да 2—6 члэн.

43 статья. Участковый избирательнэ комиссий:

а) избирательнэ участкышто избирательнэ бюллетэнь-шамычым приматла;

б) РСФСР Вэрховный Совет депутатыш кажнэ кандидатлан пумо йукым шотла;

в) сайлымаш шотышто делопроизводством Окружной избирательнэ комиссийн пуа.

VI глава

РСФСР Вэрховный Совет депутатыш кандидат-шамычым выставитлымэ порьадкэ

48 статья. РСФСР Вэрховный Советыш кандидат-шамычым выставитлаш права, РСФСР Конституцийн 146 статьяжэ нэгызэш, общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ-шамычлан—коммунистический партийнэ организацийлан, профэссиональнэ сойузылан, кооперативлан, рв-зэ-шамыч организацийлан, культурно общэствылан да закон дэнэ ыштымэ порьадкэ дэнэ регистроватлымэ моло организаций-шамычлан обеспэчиватлаштыт.

49 статья. Кандидат-шамычым выставитлымэ правам общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ-шамычын центральнэ органыштат, нунын республиканский, край, область дэн район органыштат, тугак пашазэ дэн служыш-шамычын — прэдриятылаштэ, йошкарармэйэц — шамычын—воинский частьлаштэ общий погынымаш-шамыч да тугак кресаньк-шамычын—колхозлаштэ, совхоз пашазэ дэн служыш-шамычын—совхозлаштэ общий погынымашышт шуктат.

50 статья. Депутатыш кандидат-шамыч нуным депутатыш кандидатлан, выставитлымэ округысо РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссийн, тугак Участковый избирательнэ комиссийн члэнжэ лийын огыт кэрт.

51 статья. РСФСР Вэрховный Совет депутатыш кандидатым выдвигатлымэ чыла общэствэннэ организаций альэ шэмэр общэствэ-шамыч сайлаш тугалмэш 30 кэчэ дэч вараш коддэ, депутатыш кандидат-шамычым РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан соотвэстувуйущий Окружной избирательнэ комиссийн регистроватлаш обэзан улыт.

52 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий — шамыч РСФСР Вэрховный Совет депутатыш общэствэннэ организацийн да шэмэр общэствэ-шамычын выставитлымэ чыла кандидатыштым, РСФСР Конституцийн да „РСФСР Вэрховный Советыш сайлымэ нэргэн Положэньн“ трэбоватлымыштым шуктэн регистроватлаш обэзан улыт.

53 статья. РСФСР Вэрховный Совет депутатыш кандидатым выд-

44 статья. Центральнэ избирательнэ комиссийн, Окружной дэн Участковый избирательнэ комиссий-шамычын засэданьышт тушто комиссий составын пэлыжэ утла участвоватла гын, дэйтвительныйлан шотлалтэш.

45 статья. Избирательнэ комиссийлаштэ чыла вопрос тыглай шукырак йук дэнэ рэшатлалтэш; йук шот тёр улмо годым—прэдседатэлын йукшб пэрэвэсым пуа.

46 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлымаш дэнэ кылдалтшэ расход государствэ счот дэнэ ышталтэш.

47 статья. Центральнэ избирательнэ комиссийн, Окружной дэн Участковый избирательнэ комиссий-шамычын Центральнэ избирательнэ комиссийн установитлымэ образэцан шкэ пэчатышт уло.

48 статья. РСФСР Вэрховный Советыш кандидат-шамычым выставитлаш права, РСФСР Конституцийн 146 статьяжэ нэгызэш, общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ-шамычлан—коммунистический партийнэ организацийлан, профэссиональнэ сойузылан, кооперативлан, рв-зэ-шамыч организацийлан, культурно общэствылан да закон дэнэ ыштымэ порьадкэ дэнэ регистроватлымэ моло организаций-шамычлан обеспэчиватлаштыт.

а) депутатыш кандидатым выдвигатлымэ погынымашын альэ засэданьын прэзидиум члэн-шамыч шкэ ийготыштым, илымэ верыштым, кандидат выставитлымэ организацийн лумжым ончыктым кид пыштыман протоколом. Тушто депутатыш кандидатым выдвигатлымэ погынымашын альэ засэданьын лиймэ вэржэ, жапшэ да туштэ мынгар йэнг лиймэ ончыкталтэш, тидлэч посна депутатыш кандидатын фамилийжэ, лумжб да ача лумжб, тудын ийготшо, илымэ вэржэ, партийностьшо, могай пашам ыштымыжэ ончыкталтэш;

б) тидэ избирательнэ округышто выставитлымэ организаций дэч баллотироватлаш кэлшымыжэ нэргэн депутатыш кандидатын зайавльнэжым.

54 статья. РСФСР Вэрховный Совет депутатыш кандидат ик округышто вэлэ голосоватлалт кэртэш.

55 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссийн депутатыш кандидатым регистроватлаш отказымыжэ умбач кок кэчэ срукышто Центральнэ избирательнэ комиссийн вуйым шийаш лийэш, тудын рэшэньжэ окончательнэ лийэш.

56 статья. РСФСР Вэрховный Совет депутатыш кажнэ регистроватлымэ кандидатын фамилийжым, лумжым, ача лумжым, ийготшым, могай паша ыштымыжым, партийностьшым да кандидатыш выдвигатлымэ общэствэннэ организацийн лумжым Окружной избирательнэ комиссий сайлымаш дэч 25 кэчэ ончыч, —тидлэч вараш коддэ публиковатла.

57 статья. РСФСР Вэрховный Совет депутатыш регистроватлымэ чыла кандидат-шамыч избирательнэ бюллетэньнэ обэзательнэ пуртышашлык улыт.

58 статья. РСФСР Вэрховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий РСФСР Вэрховный Советыш сайлымэ дэч 15 кэчэ ончыч—тидлэч вараш коддэ избирательнэ бюллетэнь-шамыч

(Умбакижэ 3-шо могырышто).

РСФСР ВЭРХОВНЫИ СОВЭТЫШ САИЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ

УМБАКЫЖЭ

чым пэчэтлаш да чыла Участковый избирательнэ комиссий-шамычлан колташ обэзан улыт.

59 статья. Избирательнэ буллэтэнь-шамыч соотвэстувуйущий избирательнэ округышто илышэ калыкын йылмыжэ дэнэ пэчэтлалтыт.

60 статья. Избирательнэ буллэтэнь-шамыч Центральнэ избирательнэ комиссийн установитлымэ формыж дэнэ да чыла избиратель-

лан ситарэн шуктышашын пэчэтлалтыт.

61 статья. Окружной избирательнэ комиссийэш рэгистироватлымэ кандидатым выставитлышэ кажнэ организацийлан, тугак РСФСР-ын кажнэ гражданинжылан РСФСР Конституцийн 129 статьяжэ нэгызэш, тидэ кандидат вэрч погынымашлаштэ, пэчатыштэ да моло сэмынат нимогай чарак дэч посна агитироватлаш права обэспэчиватлалтэш.

VII глава

Голосованьэ порьадкэ

62 статья. РСФСР Верховный Советыш сайлымаш РСФСР-лан общий ик кэчэ мучко эртаралтэш.

63 статья. РСФСР Верховный Советыш сайлышаш кэчым РСФСР Верховный Совет Президиум сайлышаш срок мартэ 2 тылзэ дэч вараш коддэ установитла. Сайлымаш паша ыштыдымэ кэчыштэ эртаралтэш.

64 статья. Сайлымэ дэч ончыч пытартыш 20 кэчыштэ Участковый избирательнэ комиссий избиратель-шамычлан сайлымаш кэчэ дэн сайлымаш вэр нэргэн кажнэ кэчын публиковатла альэ иктаж вэс йон дэнэ увэртара.

65 статья. Избиратель - шамыч шкэ йукуштым сайлымэ кэчэ вэрысэ жап дэнэ эрдэнэ 6 час гыч йудым 12 час мартэ пуат.

66 статья. Сайлымэ кэчын эрдэнэ 6 часыштэ Участковый избирательнэ комиссий председател, комиссий члэн-шамыч улмо годым избирательнэ йашлык-шамычым да установитлымэ формо дэнэ составлытлымэ избиратель-шамыч спискэ улмын тэрга, тидлэч вара йашлык-шамычым пэтра, комиссийн пэчатышэ дэнэ пэчатла да избиратель-шамычым йук пуаш ужэш.

67 статья. Кажнэ избиратель шкэак голосоватла, тидлан тудо голосованьэ эртарымэ пэрыш толэш, тыштэ избиратель - шамыч конвертэш пэчатлымэ избирательнэ буллэтэнь-шамычым избирательнэ йашлыкыш колтэн йукуштым пуат.

68 статья. Сайлымашым эртарымэ пэрыштыт буллэтэнь-шамычым заполнятлаш посна пблэм ойралтэш. Тушто голосоватлымэ годым голосоватлышэ дэч посна иктат, тидэ шотыштак Участковый избирательнэ комиссий члэн-шамычат лийын огыт кэрт; буллэтэнь заполнятлаш пблэмыш ик канаштэ пуртымэ годым, тидэ пблэм ик канаштэ мыньар избирательным пуртымэ шот дэнэ пэрэгоротко альэ ширмэ дэнэ оборудоватлалтэш.

69 статья. Сайлымашым эртарымэ пэрыш толшо избиратель

Участковый избирательнэ комиссий сэкратарьлан альэ члэнлан йа паспортым, йа колхозно книшкам, йа профсоюз билэтым, йа моло личност удостоверэньым ончыкта, избиратель-шамыч спискэ почэш тэргымэк да избиратель - шамыч спискыштэ палэмдымэк установитлымэ образэцан избирательнэ буллэтэньым да конвертым налэш.

70 статья. Сайлымашым эртарымэ пэрыш, РСФСР Верховный Советыш сайлымэ нэргэн тидэ положэньын 16 статьяжэ почэш „голосованьэ правалан удостоверэньэ“ дэнэ толшо йэн-шамычлан Участковый избирательнэ комиссий посна списком веза, тудыжо избиратель-шамыч спискэ пэлэн пыжыкталтэш.

71 статья. Избирательнэ буллэтэньым заполнятлаш ойрымэ пблэмыштэ избиратель кажнэ избирательнэ буллэтэньш шкэнжын голосоватлымэ кандидатшын фамилийжым кода, молыжым удыралэш; буллэтэнь-шамычым конвертыш пыштэн тудым клэнтлымэк, избиратель Участковый избирательнэ комиссий улмо пблэмыш кусна да избирательнэ буллэтэньан конвертым избирательнэ йашлыкыш колта.

72 статья. Грамотдымо альэ капкыштышт иктаж могай ситыдымаш улмо дэнэ избирательнэ буллэтэньым заполнятлэн кэртдымэ избиратель - шамыч избирательнэ буллэтэнь заполнятлымэ пблэмыш избирательнэ буллэтэнь заполнятлаш кэч могай вэс избирательным ужыктэн кэртят.

73 статья. Йук пумо годым избирательнэ помэжэньыштэ избирательнэ агитацийым ышташ оклий.

74 статья. Сайлымашым эртарымэ пэрыштыт порьадкэ вэрч комиссий председател мутым куча да тудын распорьажэньыжэ тушто улшо чыла йэнлан обэзатэньэ.

75 статья. Сайлымаш кэчын йудым 12 часыштэ Участковый избирательнэ комиссий председател йук пумым ыгарымылан увэртара да комиссий избирательнэ йашлык-шамычым почэдаш тунгалэш.

VIII глава

Сайлымэ рэзулътатым опрэдэлитлымаш

76 статья. Участковый избирательнэ комиссийн йукым шотлымэ пэрыштыжэ йук шотлымэ годым тидлан общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ-шамычын лумын колтымэ уполномочэнийышт, тугак пэчатэ представи-тель-шамыч лийаш праван улыт.

77 статья. Участковый избирательнэ комиссий, йашлык-шамычым почмэк, йашлыкыш о тымэ конверт шотым голосованьыштэ участвоватлышэ йэн-шамыч шот дэнэ танастарэн онча да танаста-

рымэ рэзулътатшым протоколыш веза.

78 статья. Участковый избирательнэ комиссий председател конвэртшым почэда да Участковый избирательнэ комиссийн чыла члэнжэ улмо годым кажнэ буллэтэньыштэ голосованьын рэзулътатшым каласэн пуа.

79 статья. Комиссий сэкратарь да тудлан Участковый избирательнэ комиссийн уполномочитлымэ члэнжэ-шамыч депутатыш кажнэ кандидатлан счотно листым 2 экзэмплярим ыштат.

80 статья. Тыгай буллэтэнь-шамыч чынлан огыт шотлалт:

а) установитлымэ образэцан да тусан;

б) конверт дэч посна альэ установитлымэ образэцан конвертэш пумо;

в) сайлышаш депутат шот дэч шуко кандидатан.

81 статья. Избирательнэ буллэтэньын чынлыкшылан сомнэньэ лэкмэк вопросым Участковый избирательнэ комиссий голосоватлэн разрэшитла, тидыжэ протоколэш палэмдалтэш.

82 статья. Участковый избирательнэ комиссий установитлымэ форман голосоватлымэ протоколым кок экзэмплярэш веза. Тушак Участковый избирательнэ комиссийн чыла члэнжэ, тидын шотышто председател дэн сэкратарь обэзатэньэ кидым пыштат.

83 статья. Участковый избирательнэ комиссийн голосоватлымэ протоколыштыжо тыгай ончыкталтмэ лийаш күлэш:

а) йук пуаш тунгалмэ да пуэн пытарымэ жап;

б) избиратель-шамыч спискэ почэш йук пушо избиратель шот;

г) „голосоватлаш правалан удостоверэньэ“ почэш йук пушо шот;

д) Участковый избирательнэ комиссийн пумо заявлэньын да вуйшыймашын кучыкын мо нэргэн ойлымашт да Участковый избирательнэ комиссийн лукмо рэшэньыжэ-шамыч;

е) кажнэ кандидатлан пумо йук-шамычым шотлэн налмын рэзулътатимэ.

84 статья. Йукым шотлэн пытарымэк да протоколым возымэк, комиссий председател комиссийн чыла члэнжэ улмо годым голосоватлымэ рэзулътатшым каласэн пуа.

85 статья. Участковый избирательнэ комиссийн возымэ голосоватлымэ протоколжын ик экзэмпляржэ, РСФСР Верховный Совет депутатыш кандидатлан возымэ счотно листын кок экзэмпляржэ 24 шагат коклаштэ РСФСР Верховный Советыш сайлашлан Окружной избирательнэ комиссийн нарочный дэнэ колталтэш.

86 статья. Чыла избирательнэ буллэтэнь-шамычым (чынлан шотлымыжым посна, чынлан шотлымыжым посна) Участковый избирательнэ комиссий пэчатэ дэнэ пэчатла да нуным голосоватлымэ протоколын кокомшо экзэмпляржэ да пэчатэ дэнэ пырля Участковый избирательнэ комиссий председател: олалаштэ—ола шэмэр депутат-шамыч Советлан, а районлан шэлэдыман олалаштэ—шэмэр депутат шамыч район Советлан; йал вэрлаштэ—шэмэр депутат-шамыч район Советлан аралаш пуа.

87 статья. Соотвэстувуйущий округ дэч депутат мандатим РСФСР Верховный Советын утвэрдитлымэшкыжэ избирательнэ буллэтэнь-шамычым аралымэ обэзанность шэмэр депутат Совет-шамыч умбак пыштатэш.

88 статья. РСФСР Верховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий Участковый избирательнэ комиссий-шамычын пумо протоколышт нэгызэш йукым шотла.

89 статья. Окружной избирательнэ комиссийн йукым шотлымэ пэрыштыт йук шотлымэ годым тидлан общэствэннэ организаций

дэн шэмэр общэствэ-шамычын лумын колтымэ представителышт, тугак пэчатэ представител-шамыч лийаш праван улыт.

90 статья. Кажнэ кандидатлан Окружной избирательнэ комиссий 2 экзэмпляр счотно листым веза, тушто депутатыш кажнэ кандидаттын налмэ йук-шамыч шот палэмдалтэш.

91 статья. Окружной избирательнэ комиссий голосоватлымэ протоколым 2 экзэмплярэш веза. Тушак Окружной избирательнэ комиссийн чыла члэнжэ, тидын коклаштэ председател дэн сэкратарь обэзатэньэ кидым пыштат.

92 статья. Окружной избирательнэ комиссийн протоколыштыжо тидэ ончыктымэ лийаш күлэш:

а) округышто чылажэ мыньар избиратель - шамыч улмо общий шот;

б) голосоватлымаштэ участвоватлымэ избиратель-шамыч шот;

в) депутатыш кажнэ кандидатлан пумо йук шот;

г) Окружной избирательнэ комиссийн пумо заявлэньэ дэн вуйшыймаш-шамычын кучыкын мо нэргэн ойлымашт да Окружной избирательнэ комиссийн лукмо рэшэньыжэ-шамыч.

93 статья. Йукым шотлэн пытарымэк 24 час дэч вараш коддэ РСФСР Верховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий председател протоколын пэрыш экзэмпляржым, счотно лист шамыч дэнэ пырля пэчатлэн Центральнэ избирательнэ комиссийн нарочный дэнэ колта.

94 статья. РСФСР Верховный Совет депутатыш кандидат шукур ак йукым, вэс сэмынжэ, округ мучко пумо да чынлан шотлымэ чыла йук гыч пэлыжэ утла налэш гын, сайлалтмылан шотлалтэш.

95 статья. Протоколэш кидым пыштымэк, РСФСР Верховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий председател сайлымаш рэзулътатим увэртара да РСФСР Верховный Совет депутатыш сайлымэ кандидатлан сайлалтмэ нэргэн удостоверэньым пуа.

96 статья. Кандидат-шамыч кокла гыч абсолютно шукур ак йукым иктат налын огыл гын, соотвэстувуйущий Окружной избирательнэ комиссий тидын нэргэн протоколэш посна палэмда да Центральнэ избирательнэ комиссийн увэртара. Тидэ жапыштак эн шуко йук налшэ кок кандидатлан угыч баллотировкым увэртара, тугак сайлымаш пэрыш тур эртымэк кок арна дэч вараш коддэ угыч баллотировко эртарымэ кэчым назначатла.

97 статья. Округ мучко пумо йук шот тидэ округышто голосоватлаш праван избиратель-шамычын пэлык дэч шагал лийэш гын, РСФСР Верховный Советыш сайлышашлан Окружной избирательнэ комиссий тидын нэргэн протоколэш посна палэмда да тунамак Центральнэ избирательнэ комиссийн увэртара. Тидын дэнэ пырля тыгай годым Центральнэ избирательнэ комиссий у сайлымашым пэрыш сайлымаш гыч кок арна срок дэч вараш коддэ назначатла.

(Мучаш 4-шэ могырышто).

РСФСР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТЫШ САЙЛЫМЭ НЭРГЭН ПОЛОЖЭНЬЭ

МУЧАШ

98 статья. Депутатыш кандидат-шамычым вэс пачаш баллотироватлымаш, тугак чынлан шотлыдымо олмэш у сайлымашат, пэрвой сайлымашлан возымо избиратель-шамыч списокэ почэш, „РСФСР Вэрховный Советыш сайлымэ нэргэн Положэньэ“ дэнэ тичмашын кэлшышын эртаралтэш.

99 статья. РСФСР Вэрховный Совет состав гыч депутат лэктэш гын, РСФСР Вэрховный Совет Президиум кок арныа срокышто, но РСФСР Вэрховный Совет состав гыч депутатын лэкмыкжэ кок тылзэ срок дэч вараш коддэ, тидэ избирательнэ округышто у депутат сайлымэ срокым назначатла.

100 статья. РСФСР гражданинлан РСФСР Вэрховный Советыш сайлаш да сайлалташ праважым шуктымаштыжэ иктаж кō бкымлен, ондалкален, лудыктылын альэ подкупатлен чаракылаш тунгалэш гын,—тудо 2 ий мартэ сроклан эрык дэч лишитлалтмэ дэнэ каратлалтэш.

101 статья. Советын должностыан йэжэ альэ избирательнэ комиссийын члэнжэ избирательнэ документлашты поддэлым ышта альэ йук-шамычым лумынак йонгылыш шотла гын,—тудо 3 ий мартэ сроклан эрык дэч лишитлалтмэ дэнэ каратлалтэш.

Всэроссийский Центральный Исполнительный Комитэт
Председатель—М. И. КАЛИНИН.

Всэроссийский Центральный Исполнительный Комитэт
Секрэтэр олмэш ВЦИК Президиум члэн А. АРТЬУХИНА.

Москва, Кремль. 1938 ий 16 февраль.

ГЭРОИЧЭСКИЙ ПАПАНИНЭЦ- ШАМЫЧ „МУРМАН“ ДЭН „ТАЙМЫР“ БОРТЫШТО УЛЫТ

„Таймыр“ борт. 19 февраль. 18 часат 30 минут. (Радио. ТАСС-ын спэцкоржо). Лач 13 часат 30 минутышто ледокол-шамыч лагерь дэч мийышт да тудын дэч 1,5 километр брдыжтō шогалыч. Кок корабль гыч 80 йэн флаг дэнэ лагерь дэч мийышт. Тугак папанинэц-шамычат мэмнан флаг дэнэ да Сталин йолташын портретшэ дэнэ вашлийыч.

Сталин йолташ да гэрошамыч—папанинэц-шамыч лүмэш кучык митинг дэн „ура“ кычкырымаш почэш мэ тунамак лагерьым погаш ийжва. Пэл час гыч лагерь гыч „Таймыр“ дэч йэн-шамыч тарванышт, кидешышт пэш шэргакан грузым — „Сэвэрный полюс“ польварнэ станцийын

имуществовым эскерэн нангайышт. 17 часат 30 минутышто лагерьын чыла имуществовым „Таймыр“ бортыш намайышт. Тушто ий умбалнак папанинэц-шамыч кокла гыч кудыжлан могай корабльыш шинчашлан шэрэва кышкымаш организоватлалтэ. Папанин дэн Крэнкэль „Мурман“, Федоров дэн Ширишов „Таймырлан“ шэрэвам луктыч.

16 часыште Крэнкэль пытартыш радио — Сталин йолташ дэн мэмнан правительствылан рапортым пуыш.

Кок корабль мōнгэш, шочмо сэрлашкэ, „Ермак“ ледоколлан вашэш тарванышт.

„Таймыр“ экспедиций вуйлатышэ Остальцев.

„Урал“ колхоз шошо агалан

Йамдылалташым самотьокыш кудалэи

„Урал“ колхозышто (Тор-йал район) шошо агалан йамдылалташты альэ мартэнат муныртатылыт. Кызытат урлыкаш пырчым сортироватлен пытаримэ огыл. Сортировка шуко жап йара шинча. Колхоз председатэль Вэсэлов йолташ шошо агалан кузэ йамдылалташ кайа огэш палэ. Йал озанлык машинашамычым ачалаш тунгалын огытыл. Шуко плуго, тырма, орава ачалымэ огыл. Мландэ уйандышым йамдылымаш начаршукталтэш. Торфым альат шупшыкташ тунгалмэ огыл. Минераль-

ный удобреньым йамдылаш огытат шоналтэ.

Шошо агалан имным сайын пукшэн йамдылаш күлэш. Но тыште имным сайын огыт пукшо, имнэ вүтам огыт эрыктэ.

Шошо агалан большевик-ла йамдылалташлан „Урал“ колхоз „Нурмучаш“ колхоз дэнэ соцдоговорым ыштэн ыльэ. Тугэ гынат, соцсорэвнованьэ договорым ик канат тэргымэ огыл.

„Урал“ колхозышто комсомолэц-шамычат улыт. Но нуно шошо агалан йамдылалташты огыт полшо.

Шикин С.

Молодьож коклашты пашам огыт ыштэ

„Мотор“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацийышто (Звэнига район) политзаньатий огэш эртаралт. Пропагандист Архипов П. заньатийым огэш эртарэ.

Нэсоуэзный молодежь коклашты полит-воспитательнэ паша огэш ышталт. Садланак комсомол организацийын кушмашыжэ укэ.

Молодьож.

Граждан сарын участник-шамыч дэнэ вашлиймаш

18 февралыште Йошкар-Ола Горкомол оласэ молодьожын граждан сарыште участник-шамыч дэнэ вашлиймашым эртарыш. Вашлиймашты Балтфлотын ожнысо моракшэ Карачаров йолташ да Кронштадт налмашты участник орденоносэц — Быстрэков йолташ молодьожлан граждан сарыште участвоватлымышт нэргэн пэш чаплын каласэн пуышт. Граждан сарыште участник-шамычын ойлымыштым колышташ 1000 утла молодьож погынен.

Погынымаш дэч вара концерт лийын.

Карачаров дэн Быстрэков йолташмытын выступленийыштым 23-шо февралыште лэкшэ номерэш пэчэтлена.

Тунэмшэ-шамыч альбомым йамдылат

Сотнур кыдалаш школышто Йошкар Арми да Войэннэ-Тэнгыз Флотын 20 ий тэмме пайрэмжылан йамдылалташ вийан кайа. Тунэмшэ-шамыч тидэ кэчылан альбомым йамдылат. Тушто Йошкар Арминын гэроичэский кучедалмыжэ нэргэн граждан сарысэ эпизод гыч фото сүрэтшамыч лийыт. Тыгак славнэ полководэц-шамычын илышышт гыч отрывокым Ворошилов йолташ нэргэн да Сталин йолташын Йошкар Арми нэргэн ойлымыжо пурталтэш.

Тунэмшэ-шамыч ПВХО да ВС оборонно значокшамычлан нормым сдатлат. Адак колхозник шамыч коклашты тунэмшэ-шамыч Йошкар Арми нэргэн умландарэн шогат.

Павлов.
Иванов.

„Пэлэдыш“ колхозысо пырдыж газет редколлегий газетым луктэш (Косолоп район).

КОМСОМОЛЭЦ ПУРТИКОВ ЙОЛТАШ РЭКОРДНЫЙ УРОЖАЙЫМ НАЛЫН

Морко район йал озанлык выставкыште „Чолга“ колхозын звэньэводшо, комсомолэц И. Пуртиков йолташ Морко районышто рекордный урожайым налын. Тудо ик гектар гыч парэнтгым 532 центнерым, шулым („Победа“ урлык)—45 центнерым, кыньэ мушым —9 центнерым налын. Тыгэ тудо кукшō урожай вэрч кучедалмашты Морко районышто пэрвой вэрыш лэктын. Выставочный комиссий Пуртиков йолташлан пэрвой премийым пуаш ыштэн ыльэ. Тугэ гынат, премийым Морко райзо альат огэш пу.

И. Сэмьонов.

КАНИКУЛ „МЭШАЙЭН“

Кызыт кажнэ пэрвичный комсомол организацийлашты ВКП(б) ЦК пленум рэшэнийым тунэммаш эртаралтэш. Но посна комсомол организаций-шамыч тидэ рэшэний тунэммашым организоватлаш „жапым муын“ огытыл.

Тэвэ Лэсотэхничэский институт пэлэнсэ комсомол организацийым налына. Комсомол комитэт сэкратэр Льовин йолташ рэшэний тунэммашым организоватлаш „жапым муын“ огыл. Тудлан каникул „мэшайэн“.

Ормаш! Вэт рэшэний опубликоватлымылан тылызат эргэн. А нуно каникулышто улыжат кок арныа гына лийыт. Тунэмаш туналмыштан 14 кэчат эртэн.

Вэт тидэ организацийышто ситыдымаш пэш шуко уло. Но комсомол комитэт сэкратэр Льовин йолташ

тидым организоватлаш шонэн огыл.

Тыгак Лэсотэхничэский рабфакыште, Пединститутышто рэшэний тунэммашым организоватлаш „жапым муын“ огытыл. Нинэ комитэт сэкратэр шамычланат каникул „мэшайэн“.

Молаи тыгэ лийын? Тыште эн пэрвойак комсомол комитэт сэкратэр-шамыч Льовин, Кузнэцов, Филатов йолташмыт титакан улыт. Нуно ВКП(б) ЦК пленум рэшэнийын кулэшлыкшым аклен огытыл. Шкэ комсомол организацийыштыт критик дэн самокритикым шарэн, комсомолэц-шамычын бдительностыштым нолталын, чыла ситыдымаш кучык жапыште пытараш, калык тушман, карьерист, пэрэстраховщик-шамычым разоблачитлаш пижаш кулэшлан шотлэн огытыл.

П. Щэрбаков.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

ГЭРМАНИЙ КОМПАТИИЫН ОБРАЩЭНЬЫЖЭ

„Юманите“ газетэш ло сар ылыштышэ-шамыч ваштарэш кучедалаш тийын органжэ) Герман калыклан Германий Коммунистический партийын обращэньыжым пэчэтлымэ.

Обращэньэ Испаний дэн Китайыште сарым ыштэн шогышо—Германий, Италий да Йапоний фашист элшамычын сойузыштым полан у актым йамдылымыжэ нэргэн ойлалтэш. Германий мучко всэобщо кэлшыдымаш кушкэш. Вооружэнийым йамдылымаш, орышыла сарлан йамдылалташ элым лушкыд-мда. Эн ончычк Австрий дэн Чэхословакийыш кэржалташ лийшашлык. Германий коммунистический партий германский калыкым Гитлэр, Гэринг да мо

Врид. отв. редактора—
И. М. МУЗУРОВ.